

missionen. Det er ikke noget let Arbejde at foretage en Examen for en saa stor Mængde Mennesker; vi have ondt nok ved at faae Arbejdet forsvarligt udført, som det nu er, og vi maae bruge de locale Kræfter, som ere der tilstede. Det er kun et meget ringe Bederlag, der kan ydes derfor; skulde det være saaledes, at ogsaa Eleverne fra hele Landets Seminarier skulde examineres paa denne Maade, vilde det, troer jeg, blive en uoverkommelig Hindring. Vi ere ikke saa sikre paa, at der ikke kan være nogen Forskjel ved Examinerne paa de forskjellige Steder, den kan være strengere det ene Sted end det andet, — den kan godt være noget strengere i Kjøbenhavn end i Aalborg, i Aarhus end i Randers; det er jo en omreisende Prøves Natur, den kan ikke bevare samme Maalestof, som naar de samme Mænd afholde Prøven det ene Aar efter det andet. Det kommer overhovedet ikke saa forfærdeligt nøie an paa at udøve den mathematisk Retfærdighed; med Hensyn til Bedømmelsen af Bedkommendes Dygtighed er jeg overbevist om, at Retfærdigheden og Eenheden i Dommen i det Hele stæer Fyldest. Men nu at flytte hen over hele Landet og lade de stakels Mennesker fra alle de forskjellige Seminarier have denne Udgift og gjøre disse Reiser, det vil jeg, som sagt, finde meget uhenigtsmæssigt. Hvis jeg har lovet at overveie Sagen, saa er jeg ved Overveielserne kommen til det Resultat, at jeg finder den meget uheldig.

Det gjør mig ondt, at der ikke har hævet sig varmere Stemmer for Theatret end hidtil; men jeg haaber, at ved anden Behandling, naar det gjælder Afstemning, der da vil vise sig større Retfærdighed end den, der ved første Behandling er bleven Theatret til Deel. Den ærede Taler, der sidst talte om Theatret, fremfattede Sagen ganske simpelt, han sagde: Vi gif hen og lod bygge, fordi den forrige Cultusminister meente, at der derved vilde fremkomme overordentlig forøgede Indtægter, og at Theatret altsaa snart forholdsvis kunde betale det gjorte Laan; — men jeg maa dog tilføie, at det var ikke alene af den Grund, vi gif ind paa at bygge, nei, Sagen var, at et stort Antal af Thingets Medlemmer ved Undersøgelse af

Theaterbygningen kom til den Overbeviisning, at den var saa raadden og forfalden, at den maatte ombygges, og man meente da tillige, at Ombygningen vilde bringe saadanne Indtægter, at det nok vilde kunne betale sig. Nu har det vist sig, at dette Haab, hvortil der virkelig dengang var Aaledning, ikke har holdt Stik, skjøndt vi have gjort os al optænkelig Umage for at samle Theatrets Kræfter i alle Retninger; men det er ikke lykkes at frembringe de forhaabede Indtægter, og det er derfor, at det nuværende Forslag kommer frem. Hvis Forhaabningen, var gaaet i Opfyldelse, hvis vi havde tjent alle de Penge, vi havde meent at tjene, saa vare vi ikke komne med dette Forslag; men det er netop, fordi vi ikke have tjent dem, at vi komme og forlange dem. Det er ingenlunde behageligt at gjøre saadanne Forlangender, og man gjør det kun, naar man er nødt til det. Den ærede Rigsdagsmand har, som sagt, fremsat det ganske klart, at Sagen er, at man er gaaet ud fra en Forudsætning, som det har vist sig ikke holdt Stik. Man kan ikke tvinge Folk til at gaae i Theatret; var der en Lov, der efter bestemte Regler befalede Folk det, saa var Tingen en anden, men hvad der beroer paa Folks frie Valg, er noget Ubist, det kan Ingen med Sikkerhed beregne. Jeg troer, at man har samlet de Kræfter, som Theatret har til sin Naadighed, og at der er arbejdet med saa stor Dygtighed og Omhu, som Bedkommende har formaaget, men det har dog vist sig, at Resultatet ikke har svaret til de Forventninger, man har gjort sig. Det gjør mig ondt, at jeg netop nævnedes Understøttelsen til Bondehøjskolerne som Exempel paa Noget, der ei heller staaer i Holbergs Testamente, og som man dog ingen Betænkelighed finder ved at anvende Penge til; men det var ikke min Mening, at det skulde komme til at gaae ud over Bondehøjskolerne, naar man ydede et Bidrag til Theatret. Det er netop, for at dette ikke skal skee, at det er indrettet saa hensigtsmæssigt i Finanslovforslaget; Theatret faaer kun Noget, forsaavidt det, der forlanges til Skolerne, kan udredes; hvis der til Skolerne saaledes forlangtes et højere Tilskud, og det blev bevilget, saa fik Theatret et saameget mindre Beløb; — det faaer kun det, som bliver tilbage; naar alt Andet er